

ből való szabad választás nem valósítható meg, mert a tanuló csak a tárgyalat verseket tanulhatja, ami semmiképpen sem függ a saját kedvétől. Beismerjük, hogy a költeményeknek nem részletekben, hanem egyszerre való megtanulása a legeszményibb eljárás, de ennek keresztülvite sok esetben képtelenség.

A könyvnélküliek ügye nem módszertani, hanem anyagkiszemelő probléma. A polgári iskolában tanítandó könyvnélküliekre nincs hivatalos jegyzék. A könyvnélküliek összeállításának alapelvei: figyelemmel kell lenni 1. az irodalomtanítás érdekeire; 2. a nemzeti közszellemben gyökerező anyagra; 3. a gyermeklélektan követelményeire. A könyvnélkülieket arányosan kell a tanmenetben elhelyezni és osztályonként tíz verset és néhány bevezető szakaszt fölvenni.

Vajthó László érdeme a probléma felvetésében és termékeny eszméket elhíntó fejtegetéseiben van. A kitűnő füzetet minden magyar nyelvet tanító tanárnak el kell olvasnia.

Szántó Lőrinc.

Palló Imre: Történelem a munkafüzetben. I. kötet. 96 történelmi óraterv a polgári fiúiskola III. osztályában. A Budapest, IX. ker. gyálíuti közs. polgári fiúiskola tanári testületének kiadása. 1936.

Napjainkban szinte lázas tevékenység folyik a nevelő tanítás elmélyítése és eredményesebbé tétele érdekében. Az újítási vágy — mint mindenütt — a pedagógia területén is rendkívül megnövekedett. Ma már a köztudatban van, hogy a nemzetek közötti versengés az iskolában dől el. A közoktatás honvédelem, — hirdette gróf Klebelsberg Kunó. Ez a gondolat hatványozott tevékenységre lendíti a felelősségteljes iskolai munkát.

Ennek öröndetes megállapítása mellett azonban nem titkolhatjuk el aggályainkat azokkal az újítási törekvésekkel szemben, melyek lelkes jóhiszeműségből fakadnak ugyan, de amelyeket a széleskörű dialektikai és gyermeklélektani tudományos felkészültség hiánya jelleméz.

Az előttünk fekvő mű tárgya a történetdidaktika legnehezebb kérdései közé tartozik: a történelmi munkafüzet. A szűkszavú bevezető után következik 96 óravázlat, egy időrendi eseményszalag, és végül a térképek megrajzolásához való térképsablonok.

Az óratervék többsége oly terjedelmes és szövevényes, hogy csupán lemásolásukhoz egy tanítási óra nem elegendő. Ha meggondoljuk, hogy a számonkérés, azután az új anyag feldolgozása, valamint az összefoglalás írás és rajzolás nélkül is mennyi időt vesz igénybe, szó sem lehet arról, hogy a tanulók az óratervekben foglalt írást és rajzolást elvégezzék.

A térképázatok sok helyen túlságosan részletesek. Ez megnehezíti az elképzelést és az áttekintést. *Nem helyeselhető, hogy a térképek megrajzolása a tanulók otthoni munkáját is igénybe veszi.* A napi 3—4 tárgyból való készülés és 2—3 írásbeli (magyar, német, számtan) feladat elkészítése éppen elég munkát ró a gyermekre.

A származási és rokonsági táblázatokat a történettanítás már régen száműzte. Itt mint ijesztő síri árnyak térnek vissza. A modern történettanítás ezen téren csak a legszükségesebb adatokra szorítkozik. Pl. az 5. lap megfektetetlen rejtvény elé állítja a 12—13 éves gyermeket.

Az időrendi eseményszalag nem áttekinthető, sőt zavaros. A rengeteg adat hasznavehetetlenné teszi. 219 évszámot tartalmaz és ezek közül némelyik kettős, sőt hármas évszámot foglal magában. Nem szorul bizonyításra, hogy ez a számsor pedagógiai abszurdum. Ennyi évszámot nem tanúhat meg a tanuló, de fölösleges és értéktelen is volna az ilyen tudás. Amit pedig a tanuló nem tanulhat meg, vagy fölösleges, az nem kaphat helyet az iskolában.

A művet pillanatnyilag talán tetszetőssé teszi a szerzőnek az előszóban ama hangsúlyozása, hogy munkája Hóman Bálint és Szekfű Gyula Magyar története alapján készült. Közismert tényt ismételünk; ha az említett nagyszabású műnek a történelmi kultúra alakulására való döntő jelentőségét hangsúlyozzuk. Magától értetődik, hogy az iskolának tudomást kell vennie a tudomány új eredményeiről, és a mai kor színvonalán kell állnia. De ez nem jelenti azt, hogy a félszázaddal ezelőtti pozitívista pedagógiai felfogás szerint egyszerűen kivonatoljunk egyes terjedelmes tudományos munkát. *Nem az adatok pontos és aprólékos kivonatolásával követjük a történetírárs korszerű eredményeit, hanem szellemének érzetetésével.*

Amikor a munka fogyatékoságára rámutattunk, azt tisztán a polgári iskolai oktatás érdekeinek szemmel tartásával tettük. Nyomatékosan hangsúlyozzuk azonban, hogy Palló műve a hivatását szerető tanár alkotása. Ha munkáját a modern történetdidaktikai elvek szellemében átdolgozza, hasznos segédeszköz lesz a polgári iskolai tanításban.

Szántó Lőrinc.

Dr. Révai József: A nagydiák szabadságharca. (Utravaló a vakációra III.) A Szegedi Piarista Diákszövetség „Vademecum” füzeteinek 3. száma. Szeged, 1936. 32. l. Ára 40 fillér.

Jó tett, nemes cselekedet ez a füzet is, mint Révai Józsefnek másik két *utravaló*-ja. Az életbe lépő ifjakkak igazi kincsesbányát, a mai zűrzavaros élet ezer körülményével számoló jó gondolatokat ad az apostoli hévvel megáldott ifjúsági író.

Négy levél ez a füzet a nagydiák szabadságharcáról, melyet mindennap megvív nemcsak az iskola falai között, hanem azon kívül is, kikerülve az életbe, — annak ezernyi baja közepette.

A szerző jól ért ahhoz, hogy tárgyban és előadásmódban hogyan kell a mai komoly nagydiák lelkivilágához férkőzni, ki ezekből a levelekből útbaigazítást, példamutatást, biztatást, előremenést meríthet. *Isten fegyverzetével* kíván a nagydiák szívéhez szólni minden sorával és szavai a ma sivárnak mondható és elmélyedést nem szerető korunkban gondolatokat akarnak ébresztetni, lelkesedésre, örömteljes nemes harcra tüzelni, lelkileg kiemelni és felemelni, hogy ezáltal egy új és szebb világot nyisson meg olvasója előtt, — hogy megmutassa a boldog országot, melynek mindenki lakója lehet.

Hiszen jó okkal lehet mondani, hogy a mai nemzedék nem mondható boldognak, igazán, szívből még örülni sem tud. A valódi, az érzékiségen fölülemelkedő örömet a legtöbb lélek nem ismeri, sajnos, még az ifjúság között sem. *Az örömnélküliség korszakát éljük*, — egészen a vigasztalanságig, látván a sok nyomort, bajt, keserves küzdést, megpróbáltatást, melyben majd-